

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 5.12.2007
СОМ(2007) 769 окончателен

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ**

**относно прилагането на Регламент (ЕО) № 1206/2001 на Съвета от 28 май 2001 г.
относно сътрудничеството между съдилища на държавите-членки при събирането
на доказателства по граждански или търговски дела**

1. КОНТЕКСТ

Настоящият доклад на Комисията бе изготвен в съответствие с член 23 от Регламент (ЕО) № 1206/2001 на Съвета от 28 май 2001 г. относно сътрудничеството между съдилища на държавите-членки при събирането на доказателства по граждански или търговски дела¹.

Преди 2001 г. не съществуваше инструмент, обвързващ всички държави-членки по отношение на събирането на доказателства. През 2001 г. Съветът на Европейския съюз прие Регламент (ЕО) № 1206/2001 относно сътрудничеството между съдилища на държавите-членки при събирането на доказателства по граждански или търговски дела, в който се определят процедурни правила с цел да се улесни събирането на доказателства в друга държава-членка. От 1 януари 2004 г. този регламент е приложим в целия Европейски съюз с изключение на Дания. По отношение на засегнатите държави-членки той заменя Хагската конвенция от 1970 г. Регламентът и цялата информация, свързана с прилагането му, са достъпни в Европейския съдебен атлас по гражданскоправни въпроси:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_information_bg.htm

След влизането в сила на регламента Комисията обсъди неговото прилагане по различни поводи в рамките на Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела. Като проведе консултации с мрежата, Комисията изготви също така практическо ръководство за прилагането на регламента. Освен това Комисията поиска да бъде извършено проучване относно прилагането на регламента.

1.1. Заседания на Европейската съдебна мрежа по граждански дела

Прилагането на регламента беше обсъдено на различни заседания на Европейската съдебна мрежа по граждански дела.

На годишните заседания на всички членове на мрежата, проведени на 13 и 14 декември 2004 г. и на 11 декември 2006 г., бяха посветени сесии за обсъждане на опита при прилагането на регламента. Бяха посочени следните основни проблеми:

- Практически проблеми (например в някои случаи все още са били изпращани искания до централните органи; понякога във формулярите е бил използван езикът на молещата държава; други проблеми, свързани с комуникацията между молещия и замоления съд).
- Приложното поле на регламента, по-специално понятията „граждански и търговски дела“ и „доказателство“ (особено проблеми, възникнали по отношение на вземането на ДНК проби и кръвни проби, в частност във връзка с тестовете за бащинство).

¹ ОВ L 174, 27.6.2001 г., стр. 1.

- Използването на съвременна комуникационна технология в контекста на вземането на доказателства. По-специално, постъпиха оплаквания във връзка с това, че все още много държави-членки не разполагат с технически средства за видеоконферентна връзка.

На 21 април 2005 г. мрежата обсъди проект на практическо ръководство, който бе изготвен от службите на Комисията след консултации с мрежата. Целта на ръководството е да даде насоки на страните, съдиите, адвокатите и централните органи и да осигури по-добро разбиране на наредбите на регламента. То е достъпно на следния адрес:

http://ec.europa.eu/civiljustice/evidence/evidence_ec_guide_en.pdf

В края на 2006 и началото на 2007 г. Комисията разпространи 50 000 екземпляра от практическото ръководство в държавите-членки. Всички съдилища, участващи в прилагането на регламента, би трябвало да са получили екземпляр от това ръководство.

1.2. Проучване относно прилагането на Регламент (ЕО) 1206/2001

Както бе посочено по-горе, за изготвянето на настоящия доклад Комисията поиска да се направи проучване относно прилагането на регламента, което бе извършено от външен изпълнител. Проучването е достъпно на адрес:

http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm

Главната цел на това проучване е да се направи емпиричен анализ на прилагането на регламента и по-специално що се отнася до въпроса дали сътрудничеството между съдилища при събирането на доказателства е било подобро, опростено и ускорено чрез прилагането на регламента.

Проучването се основава на изследване, проведено от външния изпълнител между ноември 2006 г. и януари 2007 г. въз основа на 424 от общо 544 отговора на въпросник относно прилагането на няколко члена от регламента. Отговорите на въпросника бяха дадени от администрации в държавите-членки, съдии, адвокати и други лица, участващи в прилагането на регламента.

2. ПРИЛАГАНЕТО НА РЕГЛАМЕНТ (ЕО) 1206/2001

Тази част от доклада разглежда въпроса дали прилагането на регламента е опростило и ускорило сътрудничеството между съдилища при събиране на доказателства и практическото прилагане на някои разпоредби от регламента.

2.1. Време, необходимо за изпълнение на исканията

Проучването сочи, че по-голямата част от исканията за събиране на доказателства са изпълнени в рамките на 90 дни, както е предвидено в член 10, параграф 1 от регламента (вж. приложение I). Според отговорилите на въпросника исканията се изпълняват по-бързо, отколкото преди влизането в сила на регламента. Въпреки това в значителен брой случаи срокът от 90 дни не е спазен. В някои случаи са

били необходими дори повече от 6 месеца. Освен това срокът, необходим за изпълнение на исканията, се различава значително между отделните държави-членки. Трябва да се отбележи, че в много от държавите-членки, присъединили се към Европейския съюз през 2004 г., като цяло исканията се изпълняват в рамките на 90 дни, докато тенденцията в някои от останалите държави-членки е това да отнема повече време.

2.2. Централни органи

Изглежда, че като цяло централните органи изпълняват ефективно задълженията, които са им поверени по силата на регламента (вж. приложение II). Въпреки това изглежда, че има значителна разлика в степента на ефективност на отделните държави-членки.

Проучването сочи също, че понякога се налага централните органи да търсят решение на различни трудности, възникнали във връзка с искането, както е предвидено в член 3, параграф 1, буква б) от регламента².

Въпреки че в регламента е посочено, че предаването на исканията за събиране на доказателства трябва да се осъществява директно между съдилищата на държавите-членки, и следователно централните органи следва да препращат исканията до компетентния съд само „в изключителни случаи“, проучването показва, че „поякога“ или дори „често“ централните органи препращат искания до компетентния съд. Това води до извода, че в настоящия период на адаптиране, който все още не е приключил, регламентът не се познава достатъчно и че следва да бъдат положени всички усилия за това съдилищата в Европейския съюз да се запознаят по-добре със съдържанието му.

2.3. Формуляри

Проучването показва, че използването на стандартни формуляри общо взето не е създадо проблеми (вж. приложение III). Въвеждането на формулярите се възприема много положително и се разглежда като основна причина за опростяването и ускоряването на събирането на доказателства. Въпреки това обучението на практикуващите юристи, участващи в попълването на формулярите, не е достатъчно, което поражда проблеми при използването на формулярите. В частност изглежда, че в някои случаи формулярите не са изцяло попълнени и липсва основна за изпълнението на искането информация.

2.4. Комуникационни технологии

Проучването сочи, че използването на комуникационните технологии, посочени в член 10, параграф 4 и член 17, параграф 4 от регламента, на практика е опростило и ускорило събирането на доказателства в други държави-членки, но че тези технологии все още се използват доста рядко. Като цяло, когато са били използвани комуникационни технологии и по-специално видеоконферентна връзка, това не е предизвикало проблеми (вж. приложение IV).

² Въпреки това коментарите, направени във въпросника, не дават много информация за вида на проблемите, с които централните органи се сблъскват.

Тези констатации показват, че комуникационните технологии значително опростяват събирането на доказателства, но че за съжаление потенциалът им все още се използва в твърде малка степен, тъй като няма достатъчна наличност от необходимите технологии³. В бъдеще държавите-членки следва да положат значителни усилия за използване в по-голяма степен на комуникационни технологии и по-специално на видеоконферентна връзка. Значението на по-нататъшното поощряване на проекта „електронно правосъдие“ (E-Justice) също така бе подчертано от Съвета на Европейския съюз, който на заседанието си на 12 и 13 юни 2007 г. поиска да бъде продължена работата по него „с оглед създаването на техническа платформа на европейско равнище“, както и от Европейския съвет, който на заседанието си на 21 и 22 юни 2007 г. заключи, че „Съветът следва също така да продължи да поощрява електронната комуникация по правни въпроси („електронно правосъдие“)⁴“.

2.5. Предаване на исканията

От проучването (вж. приложение V) личи, че исканията и съобщенията обикновено се предават по „най-бързия възможен начин“ (член 6 от регламента)⁴.

2.6. Директни контакти между съдилищата

За разлика от Хагската конвенция от 1970 г. за събирането на доказателства регламентът предвижда – което е една от най-важните новости в сравнение с Хагската конвенция – предаването на искания за събиране на доказателства да става директно между съдилищата на държави-членки.

Проучването сочи, че молещите и замолените съдилища (член 2) като цяло изпълняват ефективно своите задължения съгласно регламента. Все пак съществува разлика в степента на ефективност в отделните държави-членки.

От наличната информация изглежда, че директното предаване на искания между съдилища не поставя никакви конкретни проблеми. Както е посочено по-горе (точка 2.2.), в настоящия период на адаптиране все още има много случаи, в които поради непознаване на регламента не се осъществяват директни контакти между съдилища и събирането на доказателства се забавя, тъй като централните органи трябва да препратят исканията до компетентния съд.

2.7. Директно събиране на доказателства (член 17)

Друг важен елемент от регламента е възможността за директно събиране на доказателства от молещия съд в друга държава-членка.

³ Съдилищата, които понастоящем разполагат с видеоконферентна връзка, са посочени в Европейския съдебен атлас по гражданскоправни въпроси. Към настоящия момент с видеоконферентна връзка разполагат всички съдилища в Нидерландия и Португалия и някои съдилища в Австрия, Германия, Естония, Ирландия, Кипър, Обединеното кралство, Словения, Финландия и Швеция.

⁴ В тази връзка трябва да се отбележи, че всички държави-членки приемат искания по пощата, като повечето от тях (т.е. всички с изключение на Испания и Полша) и по факс. Искания по електронната поща се приемат единствено от 13 държави-членки (Гърция, Естония, Ирландия, Италия, Латвия, Малта, Португалия, Словакия, Словения, Унгария, Финландия, Франция и Чешката република).

Проучването сочи, че директното събиране на доказателства, предвидено в член 17 от регламента, все още се използва твърде рядко. Все пак в случаите, когато е била използвана, тази възможност е опростила и ускорила събирането на доказателства, без да създава като цяло никакви особени проблеми (вж. приложение VII).

2.8. Прилагане на член 18 (разноски)

От проучването може да се заключи, че прилагането на член 18 от регламента като цяло не е предизвикало никакви особени проблеми (вж. приложение VIII). Въпреки това проучването сочи, че разликите между националните закони относно възстановяването на възнаграждения, платени на експерти, понякога се възприемат негативно.

2.9. Проблеми, свързани с тълкуването

От проучването се вижда, че тълкуването на регламента не е поставило сериозни проблеми. Въпреки това предоставената информация показва, че понятията „граждански или търговски дела“, „доказателство“ и „съд“ не винаги са ясни и че понякога са желателни повече насоки по отношение на тяхното точно съдържание (вж. приложение IX).

По-специално изглежда, че са възникнали трудности поради липсата на определение на понятието „доказателство“ в регламента. Това е довело до значителни разлики в тълкуването на това какво се смята за „доказателство“ по смисъла на регламента, по-специално по отношение на вземането на ДНК проби и кръвни проби и експертизите в областта на грижите за семейството и децата. Като отчита факта, че крайната отговорност за тълкуване на понятието „доказателство“ се носи от Европейския съд⁵, Комисията е на мнение, че това понятие следва да се тълкува самостоятелно и че за постигане на целите на регламента приложното поле на същия регламент не би трябвало да се ограничава излишно от твърде тясно тълкуване. По този въпрос следва да продължи обменът на мнения и опит в рамките на Европейската съдебна мрежа по граждански дела.

2.10. Препращане към националното законодателство

Това, че регламентът прави няколко препратки към националните законодателства, не се разглежда като източник на сериозни проблеми. Все пак според проучването в някои случаи се смята, че националните законодателства би трябвало да се хармонизират постепенно (вж. приложение X).

⁵ В тази връзка трябва да се отбележи, че на Европейския съд понастоящем е поставен въпрос относно тълкуването на регламента. В дело C-175/06 (Tedesco/Fittings Srl) съдът, правещ препратката, поставя въпроса дали искане за получаване на описание на стоки съгласно членове 128 и 130 от италианския кодекс за индустриалната и интелектуалната собственост е една от формите на събиране на доказателства, предвидени в Регламент (ЕО) № 1206/2001 на Съвета.

2.11. Съвместимост с Хагската конвенция от 1970 г.

Не съществуват проблеми по отношение на съвместимостта между регламента и други инструменти като Хагската конвенция от 1970 г. за събирането на доказателства (вж. приложение XI).

2.12. Опростяване и ускоряване на събирането на доказателства

Регламентът е опростил и ускорил събирането на доказателства (вж. приложение XII). Все пак има съществена разлика между степента на опростяване и ускоряване в различните държави-членки.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

По отношение на прилагането на Регламент 1206/2001 след влизането му в сила през 2004 г. Комисията заключава следното:

Като цяло прилагането на регламента е подобрило, опростило и ускорило сътрудничеството между съдилищата при събирането на доказателства по граждански или търговски дела. Постигнати са в относително задоволителна степен двете основни цели на регламента, а именно опростяване на сътрудничеството между държавите-членки и ускоряване на събирането на доказателства. Опростяването се дължи главно на въвеждането на директно предаване на исканията между съдилищата (въпреки че понякога или дори често искания все още се изпращат на централните органи) и на стандартни формуляри. Що се отнася до ускоряването, може да се заключи, че по-голямата част от исканията за събиране на доказателства се изпълняват по-бързо, отколкото преди влизането в сила на регламента, и в рамките на срока от 90 дни, предвиден в него.

Следователно не са необходими изменения на регламента, но следва да се подобри неговото действие. По-специално, в настоящия период на адаптиране, който още не е приключил, следва да бъдат подобрени някои аспекти на прилагането на регламента.

Преди всичко различни констатации показват, че въпреки проведените обсъждания в рамките на Европейската съдебна мрежа по граждански дела и наличието на практическото ръководство във всички държави-членки регламентът все още не се познава достатъчно от практикуващите юристи. Това води до излишно забавяне и проблеми.

Ето защо следва да се осигури по-добро прилагане в държавите-членки на резултатите от работата, извършена в тази връзка от Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела, и по-специално да се гарантира, че практическото ръководство е широко разпространено сред практикуващите юристи по всички начини.

Изглежда, че има съществена разлика в степента на опростяване и ускоряване на събирането на доказателства в отделните държави-членки. Това личи особено по отношение на времето, необходимо за събиране на доказателства, като в някои държави-членки срокът от 90 дни често не се спазва. Също така има съществена

разлика между държавите-членки по отношение на ефективността на централните органи и наличността на съвременни комуникационни технологии и по-специално на видеоконферентна връзка.

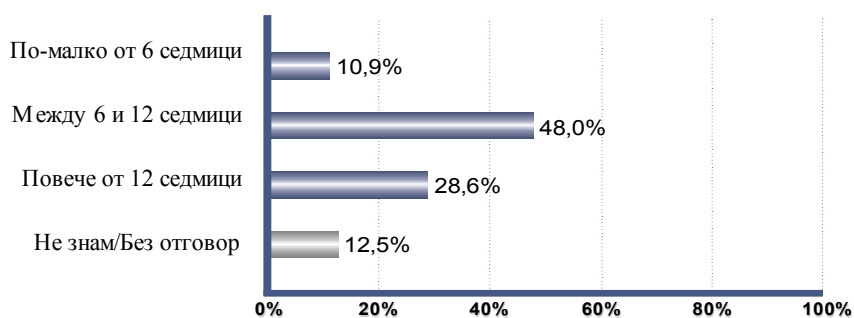
Накрая, трябва да се заключи, че не само не се използва пълноценно потенциалът на комуникационните технологии, но също все още твърде рядко се използва възможността за директно събиране на доказателства, което е важна новост, въведена с регламента.

Ето защо Комисията:

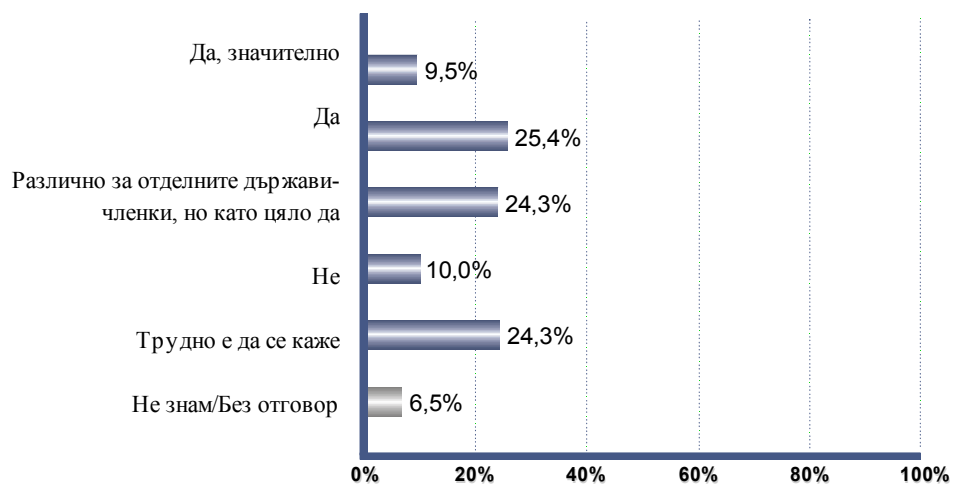
- насърчава всички по-нататъшни усилия, и по-специално действията, които не се ограничават до разпространението на практическото ръководство, за подобряване на познаването на регламента от практикуващите юристи в Европейския съюз.
- е на мнение, че държавите-членки следва да вземат мерки, за да се гарантира спазването на 90-дневния срок за изпълнение на исканията.
- е на мнение, че съвременните комуникационни технологии и по-специално видеоконферентната връзка, която е важно средство за опростяване и ускоряване на събирането на доказателства, далеч не се използват във възможната степен и насърчава държавите-членки да вземат мерки за въвеждане в съдилищата на необходимите средства за осъществяване на видеоконферентна връзка в рамките на събирането на доказателства. Значението на по-нататъшното насърчаване на „електронното правосъдие“ (E-Justice) бе подчертано също така от Съвета на Европейския съюз (на неговото заседание на 12 и 13 юни 2007 г.) и от Европейския съвет (на заседанието на 21 и 22 юни 2007 г.).

Приложение I: Време, необходимо за изпълнение на исканията

Въз основа на опита Ви средното време, необходимо за изпълнение на исканията, е:

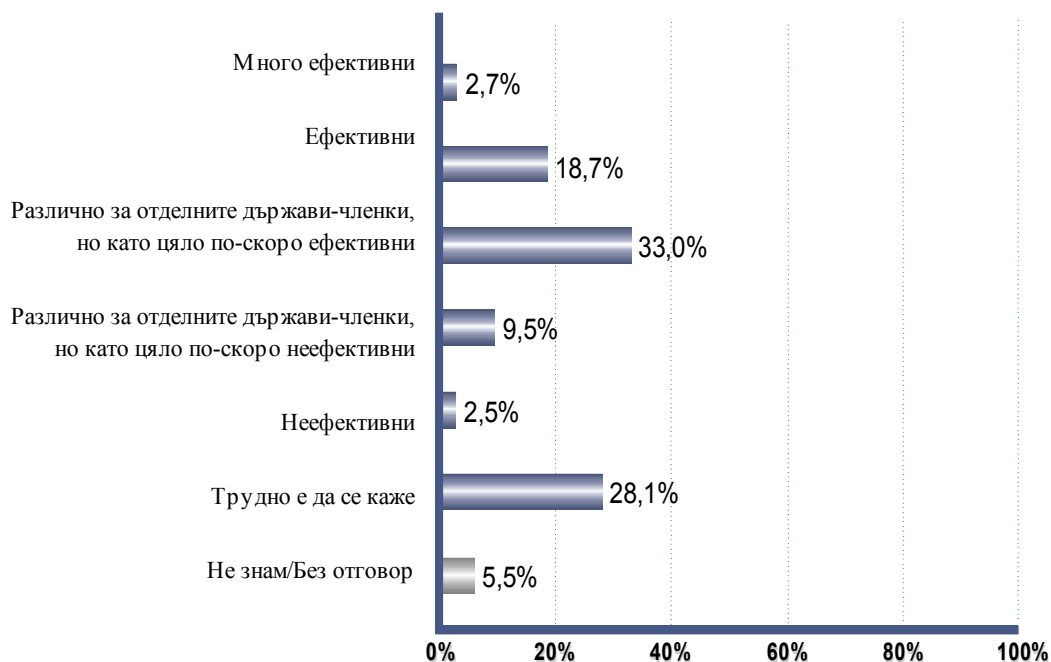

Исканията по-бързо ли се изпълняват, отколкото преди влизане в сила на регламента?

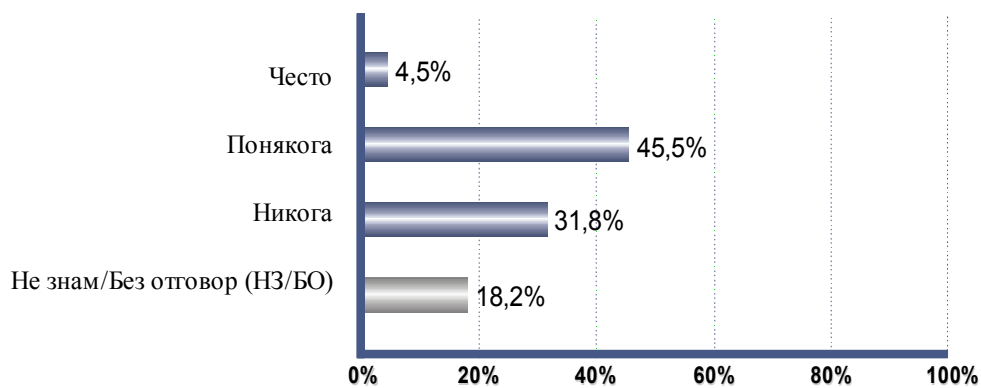

Приложение II: Централни органи

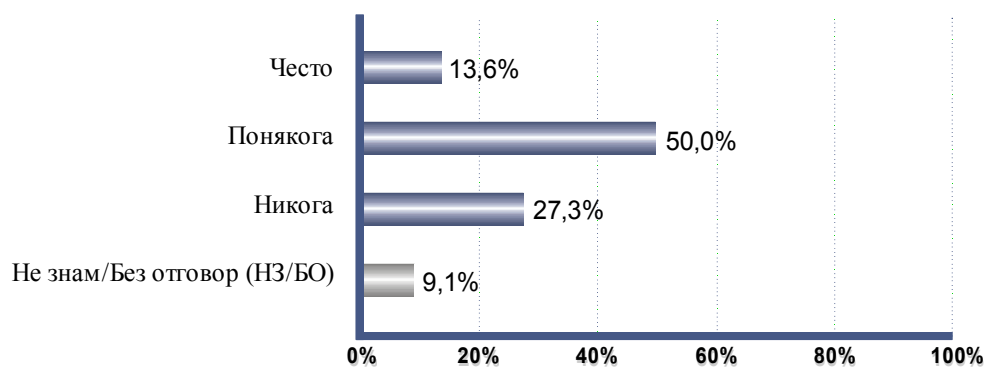
Каква е ефективността на централните органи при предоставяне на информация на съдилищата и търсене на решение при трудности, които могат да възникнат във връзка с искане?

Колко често е трябвало централните органи да търсят решение при трудности, възникнали във връзка с искане?

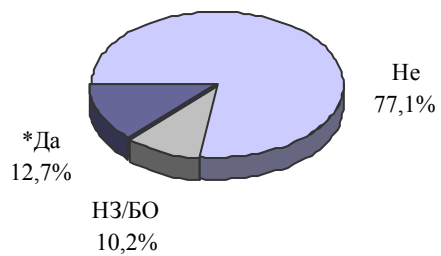

Въз основа на опита Ви колко често централните органи са препращали искане до компетентния орган по искане на молещия съд?

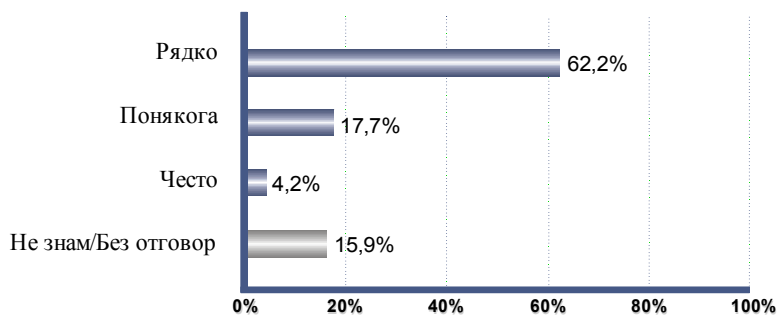
Приложение III: Формуляри

Прилагането на практика на формулярите създадо ли е някакви проблеми? Ако да, кои формуляри?
Защо?

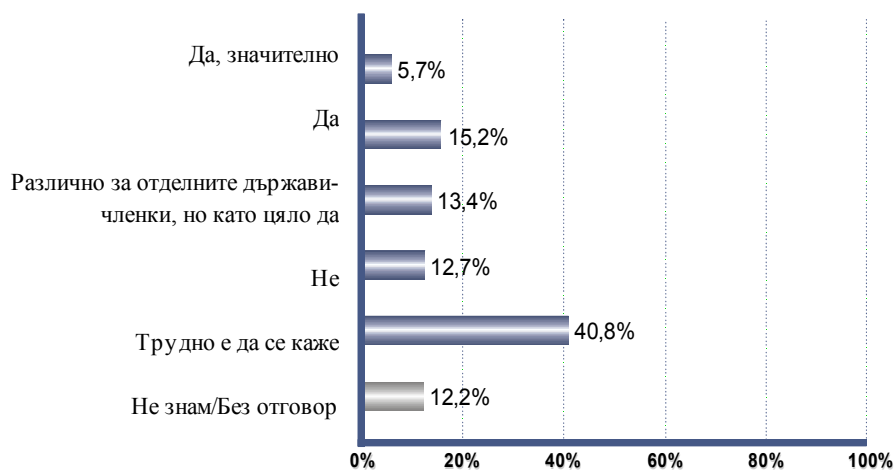

Приложение IV: Комуникационни технологии

Колко често се използват комуникационни технологии при събиране на доказателства? При какви видове искания?

Използването на комуникационни технологии опростило ли е и ускорило ли е на практика събирането на доказателства в други държави-членки?

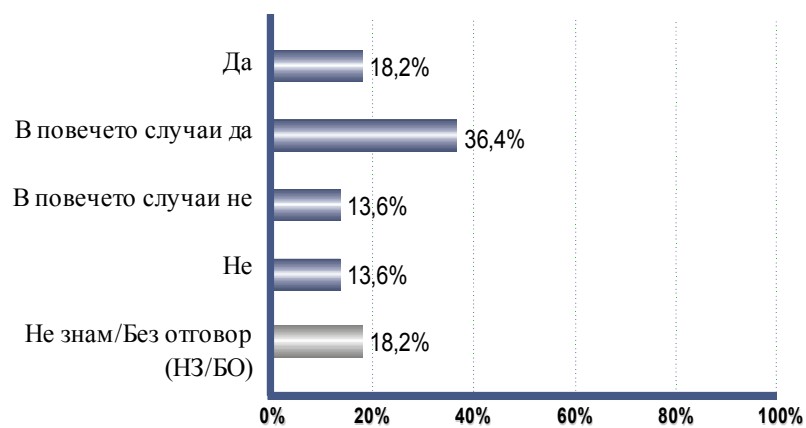

Използването на комуникационни технологии създавало ли е някакви проблеми? Ако да, какви?

Приложение V: Предаване на исканията

Исканията и съобщенията по настоящия регламент, адресирани до Вашата държава-членка, предават ли се по „най-бързия възможен начин“ (член 6 от регламента), който Вашата държава-членка приема?

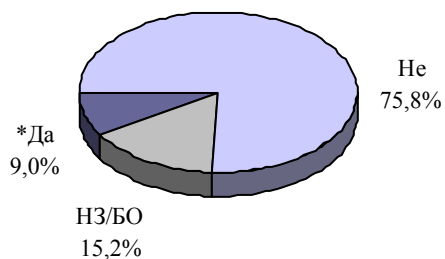

Приложение VI: Директно предаване между съдилищата

Каква е ефективността на молещия и замоления съд (член 2) при изпълнение на задълженията им съгласно регламента?

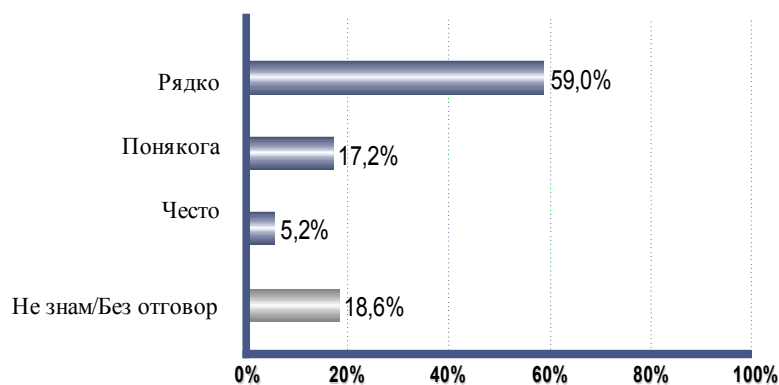

Въвеждането на директно предаване между съдилищата създадо ли е някакви проблеми?

Приложение VII: Директно събиране на доказателства

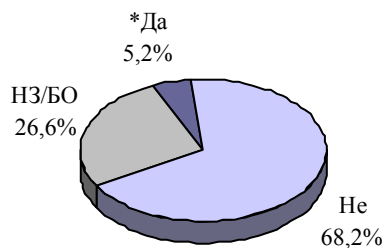
Колко често се извършва директно събиране на доказателства?

Въвеждането на този метод на събиране на доказателства опростило ли е и ускорило ли е на практика събирането на доказателства в други държави-членки?

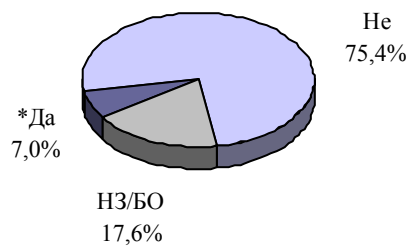

Прилагането на член 17 създадо ли е някакви проблеми? Ако да, какви?

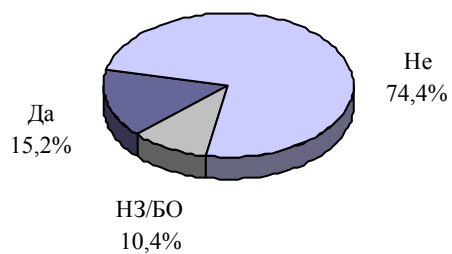
Приложение VIII: Прилагане на член 18

Прилагането на практика на член 18 (разноски) създадо ли е някакви проблеми? Ако да, какви?

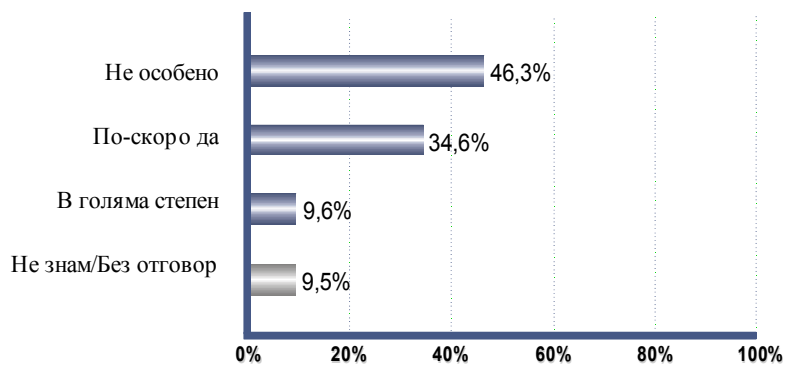
Приложение IX: Проблеми, свързани с тълкуването

Възниквали ли са проблеми, свързани с тълкуването на регламента, по-специално по отношение на обхвата му и понятието „доказателство“? Това довело ли е до отказ от изпълнение на искане (член 14)?

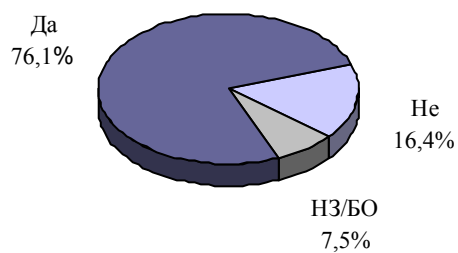

Приложение X: Препращане към националното законодателство

Смятате ли, че честите препратки в регламента към националното законодателство на държавите-членки представляват проблем?

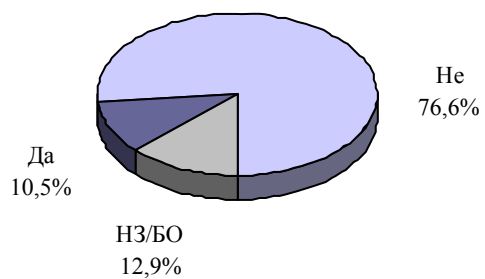

Смятате ли, че е желателно да се хармонизират процесуалните закони на държавите-членки по отношение на събирането на доказателства?

Приложение XI: Съвместимост с Хагската конвенция от 1970 г.

Срещали ли сте проблеми, свързани със съвместимостта между регламента и други инструменти като например Хагската конвенция от 1970 г. за събиране на доказателства?

Приложение XII: Опростяване и ускоряване на събирането на доказателства

Въз основа на опита си мислите ли, че прилагането на Регламент 1206/2001 е опростило и ускорило сътрудничеството между съдилищата при събиране на доказателства?

